

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ТЕРАПІЇ ІМЕНІ Л.Т. МАЛОЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ»

Схвалено Вченою радою
ДУ «НІТ ім. Л.Т.Малої НАМН У»
Протокол № 6 від 23.08.2023 р.

Директор
ДУ «НІТ ім. Л.Т.Малої НАМН У»
член.-кор., проф.
Галина Фадсенко

Робоча програма
навчальної дисципліни
«Сучасний скринінг, діагностика та лікування найбільш
розповсюджених неінфекційних хвороб»

навчальний рік 2023-2024

напрямок підготовки _____ доктор
філософії _____

галузь знань _____ 22 Охорона здоров'я _____

спеціальність _____ 222 «Медицина» _____
(шифр і назва спеціальності)

2023 рік

Дані про викладача, що викладає дисципліну

Прізвище, ім'я по батькові викладача	Лектор: чл.-кор. НАМН України, д.мед.н, проф. Фадєєнко Галина Дмитрівна
Контактний тел.	тел.: +38(057)373-90-50, +38(057) 373-90-67.
E-mail:	nit_pr@ukr.net,
Розклад занять	Згідно розкладу занять
Консультації	понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця з 15.30 до 17.30, очні, відповідно до графіку, індивідуальні або за домовленістю у інший час.
Адреса кафедри (відділу)	м. Харків, пр. Любові Малої, 2а, ДУ «Національний інститут терапії імені Л.Т. Малої НАМН України», відділ вивчення захворювань органів травлення та їх коморбідності з НІЗ, 4 поверх, стаціонар

ВСТУП

Робоча програма підготовки докторів філософії за спеціальністю «Медицина» з дисципліни «Сучасний скринінг, діагностика та лікування найбільш розповсюджених неінфекційних хвороб» складена на основі Закону України «Про вищу освіту», «Порядку підготовки здобувачів ступеня доктора філософії у вищих навчальних закладах (наукових установах)», Положення про підготовку докторів філософії.

Опис навчальної дисципліни (анотація). Курс є складовою частиною освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії за фахом 222 «Медицина». Знання, отримані при вивченні курсу «Сучасний скринінг, діагностика та лікування найбільш розповсюджених неінфекційних хвороб», дозволять здобувачу PhD опанувати: сучасними теоретичними та практичними знаннями, новітніми даними наукових досліджень, сучасним дослідним устаткуванням і приладами, що використовуються при курації пацієнтів із хронічними неінфекційними захворюваннями.

Згідно з навчальним планом підготовки докторів філософії, дисципліна «Сучасний скринінг, діагностика та лікування найбільш розповсюджених неінфекційних хвороб» вивчається на I та 2 році навчання за спеціальністю 222 «Медицина».

Програма дисципліни налічує всього годин: 180/6 кредитів (аудиторні заняття - 82 год., з них лекції - 12, практичні заняття – 46, семінари – 24 год, самостійна робота – 98), до складу якої входять 3 блоки змістових модулів. На 1 курсі (120 год.) і 2 курсі (60 год.), що розподілені на 1, 2 і 3-й семестри.

Предметом вивчення курсу є форми, методи та засоби контролю знань, умінь і навичок.

Навчальна дисципліна належить до обов'язкових дисциплін.

Ознайомлення здобувачів вищої освіти ступня доктора філософії зі змістом дисципліни та проведенням контрольних занять відбувається на першому занятті.

Пререквізити (Prerequisite) дисципліни. Вивчення дисципліни «Сучасний скринінг, діагностика та лікування найбільш розповсюджених неінфекційних хвороб» орієнтується на базових знаннях з навчальних дисциплін, здобутих на попередніх рівнях освіти, а також має зв'язки з такими дисциплінами, як «Етика та біоетика», «Філософія науки», «Менеджмент і презентація наукових проєктів», «Інноваційна педагогіка», «Методологія наукових досліджень» тощо.

Організація роботи здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії передбачає формування понятійно-категоріального масиву інформації з кожної теми, практичної роботи, контрольних питань та самостійних завдань, а також вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми та здатності генерувати нові ідеї.

Постреквізити (Postrequisite) дисципліни. В результаті вивчення курсу здобувачі третього освітньо-наукового рівня вищої освіти можуть використовувати результати навчання при аналізі, оцінюванні та використанні ресурсів, що мають відношення до вирішення наукових проблем і задач медицини. Даний курс сприяє набуттю теоретичних знань та підготовці висококваліфікованих фахівців, які зможуть виявляти невіршені проблеми неінфекційних захворювань. Здобувачі PhD навчаться виявляти, ставити та вирішувати проблеми, отримають глибокі знання і систематичне розуміння предметної області за напрямом та тематикою наукових досліджень у галузі медицини, майбутньої професійної діяльності у сфері вищої медичної освіти, здатності проводити коректний аналіз та узагальнення результатів наукового дослідження, інтерпретувати можливості та обмеження дослідження, його роль у суспільстві, самостійно критично осмислювати проблеми галузі знання та проблеми на межі предметних галузей, виокремлювати і характеризувати теоретичний/емпіричний та фундаментальний/прикладний виміри галузі знання, що є дуже важливим при написанні тез на конференції, науково-методичних статей, наукових публікацій в українських та закордонних виданнях, а також у подальших наукових дослідженнях, навчанні та стажуванні за кордоном (участь в дослідницьких грантах та стипендіях), подальшому навчанні в докторантурі.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є: поглиблення знань здобувачів PhD за рахунок освоєння дисципліни «Сучасний скринінг, діагностика та лікування найбільш розповсюджених неінфекційних хвороб», що дозволить сформувати відповідні компетентності, теоретичні знання, практичні навички з основ семіотики, діагностики, прогнозу, лікування та профілактики хронічних неінфекційних захворювань, ставити і вирішувати наукові проблеми в сфері медицини та охорони здоров'я.

Основні завдання вивчення дисципліни:

1. Удосконалення знань здобувачів PhD про причини та фактори ризику виникнення основних неінфекційних захворювань (соціальні, поведінкові, психологічні і генетичні, тощо).
2. Оволодіння сучасною інформацією про спільні патогенетичні механізми розвитку неінфекційних захворювань та особливості їх коморбідного перебігу.
3. Формування уявлень про відомі сучасні методи діагностики і лікування неінфекційних захворювань відповідно до затверджених міжнародних та вітчизняних рекомендацій.
4. Вивчення основних принципів первинної, вторинної профілактики неінфекційних захворювань та винахід нових способів їх удосконалення.
5. Формування нових знань з доказової медицини по вивченню неінфекційних захворювань та виявлення невіршених питань і проблем у даній предметній області з визначенням шляхів їх вирішення.
6. Оволодіння методологією пропагування профілактичних заходів по відношенню до розвитку неінфекційних захворювань серед населення.
7. Оволодіння навичками і сучасними підходами курації пацієнтів з найпоширенішими хронічними неінфекційними захворюваннями.
8. Оволодіння навиками надання невідкладної допомоги при невідкладних станах, обумовлених неінфекційними захворюваннями.
9. Оволодіння фаховими компетентностями.
10. Успішне складання заліку з дисципліни «Сучасний скринінг, діагностика та лікування найбільш розповсюджених неінфекційних хвороб».

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Дисципліна забезпечує набуття здобувачем третього (освітньо-наукового) рівню вищої освіти ступеню доктора філософії **компетентностей**:

інтегральної: здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної діяльності, проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики;

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

відповідно до дисципліни “ Сучасний скринінг, діагностика та лікування найбільш розповсюджених неінфекційних хвороб ” підготовки докторів філософії (PhD) за спеціальністю 222 Медицина

№ з/п	Назва компетентностей
Загальні компетенції	
1	ЗК1 - Здатність до вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівню. ЗК2 - Вміння працювати автономно, з дотриманням дослідницької етики, академічної доброчесності та авторського права. ЗК3 - Навички до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК4 - Здатність до спілкування і роботи у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті. ЗК5 - Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність генерувати нові ідеї. ЗК6 - Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
Спеціальні компетенції	
2	СК1 – Мати глибокі знання і систематичне розуміння предметної області за напрямом та тематикою наукових досліджень у галузі медицини, майбутньої професійної діяльності у сфері вищої медичної освіти. СК2 - Здатність до визначення потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень, формулювати дослідницькі питання, генерувати наукові гіпотези у сфері медицини. СК5 . Володіння сучасними методами і методиками наукового дослідження. СК6 - Здатність проводити коректний аналіз та узагальнення результатів наукового дослідження. СК7 - Здатність інтерпретувати можливості та обмеження дослідження, його роль у суспільстві. СК8 - Впровадження нових знань (наукових даних) в освітній процес та практику охорони здоров'я. СК9 - Оприлюднення результатів наукових досліджень в усній і письмовій формах відповідно до національних та міжнародних стандартів.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей»:

Матриця відповідності компетентностей дескрипторам Національної рамки кваліфікацій (НРК)

Класифікація компетентності за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність та відповідальність
Інтегральна компетентність (ІК)				
Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної діяльності, проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики.				
Загальні компетентності (ЗК)				
1. Здатність до вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівню	Знати: -закономірності когнітивних процесів -стратегію освіти протягом життя -методи продуктивного навчання -теорію ціннісних орієнтацій та мотивації особистості - основи риторики - основи тайм-менеджменту	Вміти: - оперувати філософськими категоріями та доктринами - використовувати методи самонавчання - оцінювати рівень мотивації - постійно вдосконалювати свій освітній та загальнокультурний рівень	Визначати ціннісні орієнтації та мотиваційний рівень особистості. Здатність до самонавчання та самореалізації. Здатність до ефективної організації власного часу.	Формування системного наукового світогляду та загального культурного кругозору. Розвиток когнітивних можливостей. Генерування нових ідей. Здатність до критичної самооцінки, самонавчання та самореалізації.
2. Вміння працювати автономно, з дотриманням дослідницької етики, академічної доброчесності та авторського права	Знати: - дослідницьку етику - правові основи авторського права - правила цитування та посилання на використані джерела, - об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності - систему правової охорони інтелектуальної власності	Вміти: - самостійно виконувати освітню та наукову діяльність - викладати свої погляди - приймати власні рішення - використовувати інформаційні технології для визначення ознак плагіату - складати пропозиції щодо реєстрації прав інтелектуальної	Здатність до самостійного та незалежного мислення, формулювання ідей та продукування гіпотез. Доброчесне та відповідальне виконання освітньої та наукової діяльності. Отримання довіри та поваги серед колег та студентів.	Відповідальність за результати діяльності. Доброчесність, довіра та відповідальність за власні дії. Запобігання плагіату, фальсифікаціям та корупційним діям.

	-методологічні основи створення об'єктів права інтелектуальної власності	власності		
3. Навички до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	Знати: - види та джерела інформації; - форми, методи та засоби ідентифікації, пошуку та зберігання інформації - хмарні технології - інформаційні технології та системи для автоматизованої переробки інформації та управління даними - технології аналізу та надання інформації. - правила цитування та посилання на використані джерела	Вміти - застосовувати сучасні інформаційні технології у науковій діяльності; - працювати з пошуковими системами - обробляти дані; - проводити аналіз і синтез даних; - створювати бази даних- -використовувати ресурси дистанційного навчання -отримувати і адекватно трактувати дані з іншомовних джерел інформації	Володіння навичками інформаційного пошуку, створення баз даних, обробки даних. Використання мереж і засобів інформаційного забезпечення, обміну інформацією.	Організація самостійного пошуку потрібної інформації. Відповідальне використання даних з інших джерел при проведенні власних наукових досліджень.
4. Здатність до спілкування і роботи у професійному середовищі та з представниками інших професій у національному та міжнародному контексті	Знати: -особливості сприйняття різних цільових аудиторій; -основи менеджменту конфліктів -основи риторики та теорії аргументації -іноземну мову на рівні не нижче B2 -професійну лексику та термінологію	Вміти: - вести комунікації з різними цільовими аудиторіями - обговорювати наукові знання - володіти культурою мовлення, методами аргументації - представляти та обговорювати результати своєї роботи українською та іноземною мовою (англійською) в	Володіння вербальними та невербальними навичками спілкування. Взаємодія в колективі для виконання завдань. Управління конфліктами. Здатність вести полеміку, дискусію. Володіння іноземною мовою (англійською)	Самостійне виконання завдань. Лідерство. Індивідуальна відповідальність за результати виконання завдань. Постійне вдосконалення іноземної мовної культури.

	відповідно до напрямку наукового дослідження	усній та письмовій формі	на рівні повного розуміння іншомовних наукових текстів, що стосуються медицини. Використання мовних компетенцій для міжнародного співробітництва.	
5. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність генерувати нові ідеї	Знати: - етапи та закономірності когнітивного процесу - етапи дослідницького процесу - основи та умови креативності	Вміти: - аналізувати дані, отримані з інформаційних джерел	-комунікацію з науковими керівниками, колегами та партнерами під час обговорення проблем, пошуку шляхів їх вирішення	-формування системного наукового світогляду та загального культурного кругозору -розвиток когнітивних можливостей -генерування нових ідей. -здатність до критичної самооцінки, самонавчання та самореалізації
6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	Знати: -роль вивчення якості освітньої діяльності в удосконаленні підготовки фахівців -форми і методи оцінки результатів освітньої діяльності	Вміти: -організувати та проводити навчальні заняття -проводити моніторинг освітнього процесу, розробляти пропозиції щодо його удосконалення -застосовувати ефективні методи оцінки знань та вмінь студентів	Взаємодія, співробітництво з колегами та керівництвом, студентами в процесі оцінювання результатів навчальної діяльності.	Покращення результатів власної педагогічної діяльності і результатів діяльності інших.
Спеціальні (фахові) компетенції (СК)				
1. Глибокі знання і систематичне розуміння предметної	Знати: - сучасні досягнення за напрямком наукового	Вміти: - аналізувати основні теорії та концепції за напрямом	Формулювання власного судження та участь у дискусіях щодо	Безперервне самонавчання і самовдосконалення

<p>області за напрямом та тематикою наукових досліджень у галузі медицини, майбутньої професійної діяльності у сфері вищої медичної освіти</p>	<p>дослідження - зміст дисципліни (за спеціалізацією) відповідно до майбутньої професійної діяльності</p>	<p>дослідження - інтерпретувати результати досліджень за обраним науковим напрямом</p>	<p>основного змісту, методів, новітніх досягнень за напрямом наукового дослідження</p>	
<p>2. Здатність до визначення потреби у додаткових знаннях за напрямком наукових досліджень, формулювати дослідницькі питання, генерувати наукові гіпотези у сфері медицини</p>	<p>Знати: - інформаційні світові ресурси - сутність дослідницького процесу - клінічну епідеміологію -принципи та досягнення доказової медицини - методологію наукового дослідження - бази бібліографічного пошуку та цитування включаючи RefMan, EndNote та ін.</p>	<p>Вміти: - проводити патентно-інформаційний пошук - проводити критичний аналіз сучасної наукової літератури - адекватно оцінювати досягнення та обмеження досліджень за обраним науковим напрямом - визначати ступінь вирішення проблем та потреби сучасної науки та медицини - працювати з сучасними бібліографічними і наукометричними базами даних - проводити мета-аналіз даних -проводити обробку та аналіз даних - формулювати дослідницькі питання та гіпотези</p>	<p>Використання інформаційних ресурсів для отримання інформації. Комунікації та дискусії з фахівцями в певній галузі наукової діяльності. Враховувати авторське право при плануванні наукового дослідження. Визначення відтворюваності і на достовірності наукових даних, обговорення наукової інформації та даних мета-аналізу.</p>	<p>Використовувати сучасні інформаційні технології для проведення наукового пошуку. Володіння методологією наукового дослідження для коректного формулювання гіпотез та дослідницьких питань.</p>

5. Володіння сучасними методами і методиками наукового дослідження	Знати <ul style="list-style-type: none"> • специфічність та чутливість різних методів дослідження • методики досліджень за тематикою наукового проекту, їх можливості та обмеження 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • використовувати і сучасні методи дослідження • використовувати і методики дослідження • модифікувати та поліпшувати методики дослідження 	Володіння методами та методиками дослідження, обміну інформації та передачі знання колегам.	Самостійне виконання наукового дослідження. Достовірність та відтворюваність результатів дослідження.
6. Здатність проводити коректний аналіз та узагальнення результатів наукового дослідження.	Знати: <ul style="list-style-type: none"> - основи біостатистики - способи представлення результатів статистичної обробки даних 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> - обґрунтовувати розмір вибірки - формулювати та перевіряти статистичні гіпотези адекватно використовувати методи статистичного аналізу 	-аргументація та обґрунтування обраних методів аналізу даних.	- відповідальність за проведення аналізу даних.
7. Здатність інтерпретувати можливості та обмеження дослідження, його роль у суспільстві.	Знати: <ul style="list-style-type: none"> - основи трансляційної медицини - поняття новизни дослідження - соціальний ефект - економічний ефект - медичний ефект 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> - визначати новизну дослідження - оцінювати теоретичну та практичну значущість дослідження 	-обговорювати значення результатів дослідження у розвитку медицини та суспільства	- відповідальність за вірогідність та відтворюваність нових знань, отриманих під час виконання наукового дослідження
8. Впровадження нових знань (наукових даних) в освітній процес та практику охорони здоров'я.	Знати: <ul style="list-style-type: none"> - сучасний стан досліджуваної наукової проблеми - можливості та обмеження використовуваних методів дослідження - можливості та обмеження виконуваного дослідження 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> - проводити дослідження відповідно мети і завдань дослідження обраними методами - володіти методами дослідження - інтерпретувати результати дослідження 	Діалог з науковим співтовариством	Ініціативність, самостійність, відповідальність. Запобігання помилок при виконанні наукового дослідження.
9. Оприлюднення	Знати: <ul style="list-style-type: none"> - технологію 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> - працювати в 	- академічна доброчесність	- відповідальність за результати

результатів наукових досліджень в усній і письмовій формах відповідно до національних та міжнародних стандартів. проекту.	презентації даних у виді постерів та презентацій - технологію написання статей до національних наукових видань - вимоги та технологію написання статей до міжнародного рецензованого видання - наукометричні бази і платформи (наприклад, Scopus, Web of Science, PubMed та ін.) - стандарти оформлення наукових робіт	Power Point, Prezi, Adobe Photoshop, Adobe Reader - підготувати презентацію - підготувати усну доповідь - написати наукову статтю відповідно до вимог наукового видання	- спілкування з рецензентами та редакцією журналу - аргументація, критична оцінка, здатність ведення наукової дискусії	наукового дослідження - запобігання плагіату та фальсифікацій
---	--	--	---	---

Компетентності забезпечують інтегральний підхід в навчанні здобувачів PhD.

Щоб досягти цих цілей навчання і успішно пройти курс, необхідно: з першого дня включитися в відповідальну роботу; регулярно відвідувати лекції; читати матеріал попередньо, до його розгляду на практичному занятті; не спізнюватися і ніколи не пропускати заняття; приходити одягнутим у медичний халат, бути у змінному взутті, мати при собі зошит, ручку; виконувати всі необхідні завдання і працювати щодня; вміти працювати з партнером або в складі групи.

Відповідно до вимог освітньо-наукової програми очікується, що в результаті успішного навчання за програмою, здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен отримати *програмні результати навчання*.

Кваліфікаційні вимоги (програмні результати навчання)

- здобувача ступеня доктора філософії, який закінчив курс освітнього компоненту**
- ПРН 1 - Застосовувати науково-професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі освітнього та наукового спрямування.
- ПРН 3 - Інтерпретувати та аналізувати інформацію, коректно оцінювати нові й складні явища та проблеми з науковою точністю критично, самостійно і творчо.
- ПРН 4 - Виявляти невирішені проблеми у предметній області медицини та визначати шляхи їх вирішення
- ПРН 5 - Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.
- ПРН 6 - Самостійно і критично проводити аналіз і синтез наукових даних.
- ПРН 9 - Винаходити нові способи діагностики, лікування та профілактики захворювань людини.
- ПРН 10 - Використовувати результати наукових досліджень в медичній практиці, освітньому процесі та суспільстві.
- ПРН 11 - Інтерпретувати можливості та обмеження наукового дослідження, його роль в розвитку системи наукових знань і суспільства в цілому.

ПРН12 - Представляти результати наукових досліджень в усній і письмовій формах у науковому співтоваристві і суспільстві в цілому, відповідно до національних та міжнародних стандартів.

ПРН 16 - Використовувати етичні принципи в роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами, дотримуватися наукової етики.

ПРН 17 - Демонструвати академічну доброчесність та діяти відповідально щодо достовірності отриманих наукових результатів.

2. Опис навчальної дисципліни

«Сучасний скринінг, діагностика та лікування найбільш розповсюджених неінфекційних хвороб» для здобувача третього (освітньо-наукового) рівню вищої освіти ступеню «Доктор філософії» зі спеціальності «Медицина»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна (очна, заочна) форма навчання	
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Нормативна (обов'язкова)	
Загальна кількість годин – 180	Спеціальність: 222 «Медицина» (код та найменування спеціальності)	Рік підготовки:	
		1-й	2-й
		Семестр	
		1 та 2-й	3-й
Годин: аудиторних – 82 самостійної роботи здобувача – 98	Освітньо-кваліфікаційний рівень: доктор філософії	Лекції	
		8 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		24+16	22+8 год.
		Лабораторні	
		0	год.
		Самостійна робота	
		58 год.	40 год.
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: залік			

Примітка: 1 кредит ECTS – 30 год.

3. Структура навчальної дисципліни
«Сучасний скринінг, діагностика та лікування найбільш розповсюджених
неінфекційних хвороб » для здобувача третього (освітньо-наукового) рівню вищої
освіти ступеню доктора філософії зі спеціальності «Медицина»

№ з/п	Назва	Кількість навчальних годин				
		Лекції	Практ.	Семін	Сам.	Разом
1.	Розділ 1. Здоровий спосіб життя та основні поведінкові фактори ризику розвитку неінфекційних захворювань.	2	10	8	20	40
2.	Розділ 2. Патогенетичні аспекти хронічних неінфекційних захворювань, особливості коморбідної патології.	6	14	8	38	66
3.	Розділ 3. Сучасні аспекти діагностики та лікування хронічних неінфекційних захворювань при їх коморбідному перебігу.	4	20	8	40	72
Залік			2			2
Разом		12	46	24	40	180

4. Теми лекцій

№ п/п	Теми	Кількість годин
Розділ 1. Здоровий спосіб життя та основні поведінкові фактори ризику розвитку неінфекційних захворювань		
1.	Нова парадигма хронічних неінфекційних захворювань в умовах військового стану.	2
Розділ 2. Патогенетичні аспекти хронічних неінфекційних захворювань, особливості коморбідної патології:		
2.	Патогенетичні аспекти розвитку неінфекційних захворювань: фокус на кишкову мікробіоту.	2
3	Ураження печінки при Covid-19.	2
4	Серце та захворювання кишечника.	2
Розділ 3. Сучасні аспекти діагностики та лікування хронічних неінфекційних захворювань при їх коморбідному перебігу:		
5	Нова парадигма здоров'я людини: лікування і профілактика неінфекційних захворювань.	2
6	Некоронарогенні захворювання серця: міокардити, перикардити та інфекційний ендокардит. Сучасні підходи до діагностики з урахуванням нових етіологічних факторів, лікування. Особливості Covid-19-асоційованого міокардиту.	2
	Всього:	12 год.

5 Теми практичних занять

№ з/п	Тема	К-ть годин
1.	Здоровий спосіб життя та основні поведінкові фактори ризику неінфекційних захворювань:	10
1.1.	Основні поняття та характеристики здорового способу життя. Школи здоров'я. Щоденник пацієнта при аналізі здорового способу життя. Профілактичне консультування пацієнтів з неінфекційними захворюваннями.	2
1.2.	Фактори ризику розвитку хронічних неінфекційних захворювань: куріння, вживання алкоголю, низька фізична активність, особливості харчової поведінки та режиму сну, реакція на стрес. Стандартизовані опитувальники, що використовуються для оцінки поведінкових факторів ризику неінфекційних захворювань.	2
1.3.	Розрахункові індекси оцінки сумарних факторів ризику неінфекційних захворювань. Практичні навички їх використання.	2
1.4.	Поняття раціональне та лікувально-дієтичне харчування. Середземноморський стиль харчування, можливості застосування в Україні при неінфекційних захворюваннях. Особливості порушень харчування в умовах військового стану.	2
1.5.	Сучасні методи вивчення особливостей нутритивного статусу пацієнтів. Опанування методики моніторингу складу тіла, динамометрії, інтерпретація отриманих результатів. Клінічний розбір пацієнта з порушеннями нутритивного статусу.	2
2	Патогенетичні аспекти хронічних неінфекційних захворювань, особливості коморбідної патології	14
2.1.	Генетика, епігенетика – сучасні дані впливу на розвиток неінфекційних захворювань. Генетичні дослідження, що використовуються для діагностики неінфекційних захворювань. Маркери ранньої діагностики неінфекційних захворювань.	2
2.2.	Сучасні дані про якісні та кількісні показники кишкової мікробіоти. Патогенетичний вплив кишкової мікробіоти на розвиток неінфекційних захворювань.	2
2.3.	Роль кишкової мікробіоти, ендотоксемії та системного запалення у патогенезі неалкогольної жирової хвороби печінки (НАЖХП). Особливості перебігу НАЖХП при серцево-судинних захворюваннях (ССЗ), ожирінні та цукровому діабеті 2 типу (ЦД2).	2
2.4.	Особливості ураження печінки при Covid-19. Цитокиновий шторм та його патогенетичні наслідки.	2
2.5.	Серце та захворювання кишечника – спільні етіопатогенетичні аспекти.	2
2.6..	ГЕРХ на тлі кардіальної патології. Методи диференційної діагностики кардіалгій. Опанування сучасних методик діагностики ГЕРХ (інтрастравохідна рН-метрія, ІПП-тест). Одночасний добовий моніторинг рН стравоходу та ЕКГ. Методи прогнозування розвитку ерозивних форм ГЕРХ у хворих з супутньою кардіологічною патологією. Сучасні підходи до лікування коморбідної патології.	2
2.7.	Маркери імунного запалення при ІХС та ЦД2. Цитокиновий статус та ендотеліальна дисфункція при ІХС та ЦД2. Показники адипогенезу при ІХС та ЦД2. Маркери апоптозу при ІХС та ЦД2 типу.	2
3.	Сучасні аспекти діагностики та лікування хронічних	20

	неінфекційних захворювань при їх коморбідному перебігу:	
3.1.	Персоніфікована медицина: визначення понять, практичне значення, приклади використання в клінічній роботі.	2
3.2.	НАЖХП – тактика діагностики та лікування на сучасному етапі. Сучасні методи неінвазивної оцінки ступеня стеатозу та фіброзу тканини печінки. Мікробіом-орієнтована стратегія профілактики прогресування неалкогольної жирової хвороби печінки під впливом стресу воєнного часу та його наслідків. Сучасні можливості корекції мікробіоцинозу. Наукові розробки щодо профілактики прогресування НАЖХП.	2
3.3.	Методи діагностики ЦД2/ЛПГ. Інсулінорезистентність. Сучасні методи немедикаментозного та медикаментозного лікування.	2
3.4	Опанування методик проведення дихального тесту, стул-тесту, швидкого уреазного тесту. Антигелікобактерна терапія: як її використовувати в Україні? Рекомендації Маастрихту 6. Можливості канцеропревенції.	2
3.5	Сучасні алгоритми діагностики та ефективного лікування, профілактики рецидивів передракових захворювань кишечника.	2
3.6.	Сучасні методи діагностики та лікування легеневої гіпертензії, хронічного легеневого серця у хворих на ХОЗЛ та ІХС. Синдром обструктивного апное/гіпопное сну у хворих на ХОЗЛ та ІХС. Ідіопатична легенева гіпертензія: діагностичні критерії та лікувальна тактика. Постковідна легенева гіпертензія. Первинна і вторинна профілактика хронічного легеневого серця.	2
3.7.	Сучасні методи обстеження та аспекти лікування пацієнта з бронхіальною астмою (БА). Рекомендації GINA 2023. Легенева недостатність.	2
3.8.	Чутливість та специфічність тестів, які використовуються для діагностики ІХС. Характеристика ЕКГ тесту з ДФН. Мета проведення, переваги тесту, основні діагностичні критерії тесту з ДФН щодо ІХС. Показання. Протипоказання. Опанування методик (ВЕМ, Тредміл-тесту).	2
3.9.	Оцінка факторів ризику в розвитку основних ССЗ згідно SCORE Cardiovascular risk chart, рекомендацій ASCVD ACC/ANA, HLM (TNM). Сучасні шкали оцінки ССР. Інтернет-ресурси для розрахунку сучасних шкал та індексів.	2
3.10.	Сучасні підходи до діагностики та лікування некоронарогенних захворювань серця з урахуванням нових етіологічних факторів, лікування. Особливості лікування Covid-19-асоційованого міокардиту.	2
	ЗАЛІК	2
	Всього	46 год.

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

8. Семінари.

№ п/п	Теми семінарських занять	Кіль-ть годин
1.	Розбір реферативної доповіді на тему «Організації гастроентерологічної допомоги в Україні». Діючі накази МОЗ України. Номенклатура гастроентерологічних хвороб. Класифікатор. Диспансеризація пацієнтів	2

	із хворобами органів травлення.	
2.	Розбір реферативної доповіді на тему «Європейські та українські протоколи надання медичної допомоги хворим на НАЖХП та ЦД 2 типу».	2
3.	Розбір реферативної доповіді на тему «Європейські та українські протоколи надання медичної допомоги хворим на цироз печінки та його ускладнень».	2
4.	Розбір реферативної доповіді на тему «ГЕРХ у вагітних - діагностика, лікування».	2
5.	Розбір реферативної доповіді на тему «Європейські та українські протоколи надання медичної допомоги хворим на ІХС та ЦД 2 типу».	2
6.	Розбір реферативної доповіді на тему «Резистентна артеріальна гіпертензія (АГ). Алгоритм лікування резистентної артеріальної гіпертензії. Принципи медикаментозного лікування. Сучасні підходи до комбінованої терапії АГ».	2
7.	Розбір реферативної доповіді на тему «Гострий коронарний синдром без стійкого підйому ST: клінічні прояви, ЕКГ-картина, лабораторна діагностика, лікування. Нестабільна стенокардія».	2
8.	Розбір реферативної доповіді на тему «Вагітність і ССЗ. Аритмії при вагітності. ЕКГ-критерії, діагностика, лікування».	2
9.	Розбір реферативної доповіді на тему «Пульмонологічна допомога в Україні. Діючі накази МОЗ. Європейські рекомендації».	2
10.	Розбір реферативної доповіді на тему «Організація нефрологічної допомоги в Україні: сучасний стан і перспективи»	2
11.	Розбір реферативної доповіді на тему «Ендокринологічна допомога в Україні». Номенклатура ендокринологічних хвороб. Класифікатор. Диспансеризація пацієнтів.	2
12.	Розбір реферативної доповіді на тему «Нанотехнології в медицині – нові перспективи лікування неінфекційних захворювань».	2
	Всього	24 год.

9. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Здоровий спосіб життя: основні складові здоров'я та шляхи його підтримання. Вплив пандемії Covid-19 та її наслідки.	2
2	Фактори ризику розвитку неінфекційних захворювань та їх профілактика. Особливості їх впливу під час воєнного стану.	2
3	Поняття раціональне та лікувально-дієтичне харчування. Середземноморський стиль харчування, можливості застосування в Україні при неінфекційних захворюваннях. Особливості порушень харчування в умовах військового стану.	2
4	Визначення понять: фізична активність, фізичне навантаження, тренування, метаболічні одиниці, толерантність до фізичного навантаження. Методи оцінки фізичної активності. Інтернет-ресурси для оцінки фізичної активності. Використання актиметрів та електронних гаджетів для оцінки фізичної активності. Практичні навички.	2
5	Сучасні реєстри основних неінфекційних захворювань в Україні та Європі. Критерії ефективності діагностики та лікування.	2
4	Теорії розвитку НАЖХП. Взаємозв'язок НАЖХП з ССЗ та ЦД2.	2

	Сучасні дані. Роль порушень ліпідного обміну, інсулінорезистентності, маркерів системного запалення в розвитку та прогресуванні патології печінки.	
5.	Генетичні та імунологічні предиктори розвитку запального процесу в тканині печінки та фіброзоутворення.	2
6	Хвороби накопичення як одна з причин розвитку печінкової недостатності. Шляхи диференціальної діагностики та підходи до лікування.	2
7	Орфанні захворювання: від етіопатогенезу до лікування.	2
8	Аутоімунні захворювання органів шлунково-кишкового тракту та щитоподібної залози.	2
9	Запальні захворювання кишечника. Сучасний стан проблеми.	2
10	Функціональні захворювання шлунково-кишкового тракту. Диференційна діагностики, тактика лікування.	2
11	Кишкова мікробіота: роль у розвитку хронічних неінфекційних захворювань. Сучасні методи діагностики кишкового мікробіому. Антибіотикорезистентність та шляхи її подолання.	2
12	Лабораторна діагностика патології шлунково-кишкового тракту. Клінічна оцінка лабораторних методів дослідження: аналізу крові клінічного, показників СРБ, НОМА-ІР, печінкових проб, панкреатичних ферментів, електролітів крові, кальпротектину в калі, копрограми, бактеріологічного дослідження калу. Інтерпретація результатів.	2
13	Поняття оверлеп-синдром. Етіологічні чинники та патогенетичні механізми оверлеп-синдрому при патології ШКТ та ССС. Сучасні уявлення про взаємозв'язок кишкової мікробіоти, печінки та мозку у формуванні функціональних та органічних розладів.	2
14	Особливості перебігу гастроєзофагеальної хвороби (ГЕРХ) на тлі кардіальної патології.	2
15	Особливості перебігу ГЕРХ у пацієнтів з хронічними обструктивними захворюваннями (ХОЗЛ).	2
16	Хронічні гастрити. Каскад Корреа. Патогенез злоякісних новоутворень шлунка.	2
17	Сучасні погляди та результати наукових досліджень патогенетичних механізмів розвитку ССЗ в Україні та світі: біохімічні, імунологічні, молекулярно-генетичні, імуногістохімічні зміни.	2
17	Основні механізми розвитку ССЗ: фактори ризику, гендерні та расові особливості, спадкові фактори.	2
18	Лабораторна діагностика серцево-судинної патології. Клінічна оцінка лабораторних показників: дисліпідемії, інсулінорезистентності, кардіоспецифічних ферментів. Інтерпретація результатів.	2
19	Організація протидії серцево-судинним захворюванням в Україні та світі, рекомендації ВОЗ, Європейського товариства кардіологів, асоціації кардіологів України. Чинна нормативна документація в Україні щодо ССЗ.	2
20	Порушення ритму та провідності серця. Електрокардіостимулятори та кардіовертери-дефібрилятори. Ресинхронізуючі пристрої. Черезстравохідна кардіостимуляція в діагностиці та лікуванні хворих з порушеннями ритму серця і провідності.	2
21	Сучасні підходи і методи первинної профілактики есенціальної АГ. Вторинна профілактика есенціальної АГ. Роль медикаментозних і не медикаментозних методів.	2

22	Методи обстеження та лікування хворого із ХСН.	2
23	Патогенез бронхіальної астми (БА). Особливості перебігу на тлі кардіальної патології.	2
24	Патогенетичні особливості коморбідного перебігу ХОЗЛ в поєднанні з ішемічною хворобою серця (ІХС). Легенева гіпертензія.	2
25	Лабораторна діагностика нефрологічної патології. Клінічна оцінка лабораторних методів дослідження: ниркових проб, сечової кислоти, протеїнограми. Інтерпретація результатів.	2
26	Анемічний синдром: діагностичний пошук та способи лікування.	2
27	Клінічна фармакологія ПП, прокінетиків, спазмолітиків, поліферментних лікарських засобів, гепатопротекторів, антиоксидантів.	2
28	Клінічна фармакологія ІАПФ, антагоністів кальцію, діуретиків, бета-блокаторів.	2
29	Персоніфікована медицина: визначення понять, практичне значення, приклади використання в клінічній роботі з хворими на неінфекційні захворювання	2
30	Невідкладна допомога при розвитку печінкової недостатності.	2
31	Невідкладна допомога при ускладненому та неускладненому гіпертонічному кризах	2
32	Невідкладна допомога при гіпотонії	2
33	Невідкладна допомога при гострому коронарному синдромі. Серцево-легенева реанімація	2
34	Невідкладна допомога при аритміях	2
35	ТЕЛА: сучасні можливості невідкладної допомоги.	2
36	Серцева астма і набряк легень: надання невідкладної допомоги.	2
37	Кардіогенний шок: клінічні прояви та інтенсивна терапія. Роль контрапульсації та штучної вентиляції легенів.	2
38	Невідкладна допомога при астматичному статусі та інших бронхоспастичних станах	2
39	Набряк Квінке – тактика надання невідкладної допомоги	2
40	Невідкладна допомога при спонтанному пневмотораксі	2
41	Розшарування аорти: клінічні маски. Надання невідкладної допомоги.	2
42	Рефлекторні (нейрогенні) і ортостатичні синкопальні стани: тактика обстеження і надання невідкладної допомоги.	2
43	Кардіогенні синкопальні стани: тактика обстеження і надання невідкладної допомоги	2
44	Гіпоглікемічна кома – невідкладна допомога.	2
45	Гіперглікемічна кома – невідкладна допомога.	2
46	Кетоацидоз – невідкладна допомога.	2
47	Гіперосмолярна кома – невідкладна допомога	2
48	Невідкладна допомога при гострій дихальній недостатності	2
49	Невідкладна допомога при розвитку гострої ниркової недостатності	2
Усього годин		98

10. Індивідуальні завдання:

1. Курація хворого з хронічним неінфекційним захворюванням з проведенням діагностичних та лікувальних методів відповідно до затверджених протоколів.
2. Доповідь історії хвороби пацієнта на практичному занятті з інтерпретацією результатів обстеження та лікування в динаміці.
3. Доповідь реферату або презентації на семінарі/практичному занятті.

4. Написання наукових статей.
5. Участь в олімпіадах та конференціях (написання тез, постерні та усні доповіді).

Теми для доповідей

1. Модифіковані та немодифіковані фактори ризику розвитку неінфекційних захворювань (одного або коморбідних захворювань, на вибір).
2. Генетичні та епігенетичні фактори розвитку неінфекційних захворювань (одного або коморбідних захворювань, на вибір).
3. Вплив пандемії Covid-19 на перебіг неінфекційних захворювань (одного або коморбідних захворювань, на вибір).
4. Сучасні дані щодо неінвазивної та інвазивної діагностики хронічних неінфекційних захворювань (нозологія на вибір).
5. Роль нутрігенетики у профілактиці хронічних неінфекційних захворювань (нозологія на вибір).
6. Роль кишкової мікробіоти у профілактиці та лікуванні хронічних неінфекційних захворювань (одного або декількох захворювань, на вибір).
7. Оптимізація лікування пацієнтів з коморбідним перебігом неінфекційних захворювань (нозології на вибір).
8. Методи оцінки факторів ризику хронічних неінфекційних захворювань.
9. Немедикаментозні можливості превенції розвитку хронічних неінфекційних захворювань (нозологія на вибір).
10. Невідкладні стани (нозологія за вибором).
11. Сучасна фармакотерапія одного з неінфекційних захворювань на основі вітчизняних та зарубіжних рекомендацій.
12. Штучний інтелект та нанотехнології в сучасній медицині.

11. Завдання для самостійної роботи

Підготовка до практичних занять. Опрацювання матеріалу за опорним конспектом, матеріалами лекцій. Робота з допоміжною літературою. Пошукова та аналітична робота.

12. Методи навчання

Студентоцентроване навчання. Лекції, презентація, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота. Науково-дослідницькі методи. Наставництво. Технологія змішаного та дистанційного навчання. На практичних заняттях викладачі знайомлять здобувачів з основними синдромами та клінічними проявами хронічних неінфекційних захворювань; сучасними методами діагностики та лікування.

Теми, що винесені на самостійне опрацювання здобувачами PhD, оцінюються під час практичних занять.

13. Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий контроль. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (усне опитування, розв'язання ситуаційних задач, тестування, реферати, виступи); підсумковий контроль – залік.

Викладачі слідкують за тим, щоб кожен здобувач PhD отримав необхідну компетенцію в областях, що входять до тем практичних занять. Засвоєння теми (поточний контроль) контролюється на практичному занятті відповідно до конкретних цілей.

Застосовуються такі засоби оцінки рівня підготовки здобувачів: тести, розв'язання ситуаційних задач, трактування та оцінка результатів лабораторних досліджень, сучасних методів візуалізації патологічних змін структур внутрішніх органів, методика призначення сучасних схем лікування згідно до міжнародних та відчизняних протоколів, контроль засвоєння практичних навичок.

14. Форма оцінювання знань здобувачів

Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинного «Положення про оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти ДУ «Національний інститут терапії імені Л.Т.Малої НАМН України».

15. Методичне забезпечення

1. Програма навчальної дисципліни.
2. Індивідуальні плани роботи.
3. Методичні вказівки до практичних занять для здобувачів кваліфікації доктора філософії.
4. Питання та завдання до контролю засвоєння розділу.
5. Додаткова література.

16. Рекомендована література

Базова література, яку треба використовувати для опанування дисципліни, опрацьовується самостійно для підготовки до семінарських занять і в умовах дистанційного навчання. Для виконання модульних контрольних робіт, підготовки доповідей, презентацій, написання есе за результатами самостійної роботи пропонується використовувати також додаткову літературу та інтернет-ресурси.

Базова

1. Соціальна медицина, громадське здоров'я. навч. посіб. : у 4 т. / за заг. ред. В.А. Огнева. -Харків : ХНМУ, 2023. Т. 2. Громадське здоров'я. -324 с.
2. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування/ За ред. В.М. Коваленка, М.І. Лутая, Ю.М. Сіренка, О.С. Сичова. 6-те вид., переробл. і доповн. — К.: Четверта хвиля, 2023. — 384 с.
3. Стрес і серцево-судинні захворювання в умовах воєнного часу / за ред. В.М. Коваленко.- Київ, 2022.- 267с.
4. Профілактика та контроль неінфекційних захворювань в умовах надзвичайних ситуацій. Поради для керівників.- Київ, 2022.- 16 с.
5. Non-Communicable Diseases - programmatic and clinical guidelines. Médecins Sans Frontières. 2020. URL: <http://surl.li/byohd>
6. Debmalva Barh Precision Medicine in Cancers and Non-Communicable Diseases Prediction, Prevention with Personalization CRC Press; September 2018 352 pages; ISBN 9781351650786
7. Gregory Welk Physical Activity Assessments for Health-Related Research 1st Edition Human Kinetics; 1 edition (August 28, 2002)280 pages
8. Katz D. L. Clinical Epidemiology & Evidence-Based Medicine Fundamental Principles of Clinical Reasoning & Research SAGE Publications; August 2001 320 pages; ISBN 9781506319650
9. Nussbaum R. L.; Roderick R. McInnes; Huntington F WillardThompson & Thompson Genetics in Medicine. – Elsevier Health Sciences; April 2015 561 pages; ISBN 9780323392068
10. Public Health Consequences of E-Cigarettes. National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine; Health and Medicine Division; Board on Population Health

- and Public Health Practice; Committee on the Review of the Health Effects of Electronic Nicotine Delivery Systems; Eaton DL, Kwan LY, Stratton K, editors. Washington (DC): National Academies Press (US); 2018 Jan 23.
11. The Health Consequences of Smoking—50 Years of Progress: A Report of the Surgeon General. National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion (US) Office on Smoking and Health. Atlanta (GA): Centers for Disease Control and Prevention (US); 2014.
  12. Наказ МОЗ України № 436 від 03.07.2006 «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Кардіологія».
  13. Наказ МОЗ України № 271 від 13.06.2005 «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Гастроентерологія».
  14. Наказ МОЗ України від 23.05.2011 р. №816 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги на засадах доказової медицини. Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги «Ішемічна хвороба серця: стабільна стенокардія напруги. Первинна медична допомога».
  15. Наказ МОЗ України від 24.05.2012 р. №384 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при артеріальній гіпертензії». Уніфікований клінічний протокол первинної, екстреної та вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Артеріальна гіпертензія».
  16. Наказ МОЗ України від 06.11.2014 р. №826 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічних неінфекційних гепатитах». Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Алкогольний гепатит». Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Аутоімунний гепатит». Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Неалкогольний стеатогепатит».
  17. Рекомендації з діагностики та лікування хронічної серцевої недостатності Асоціації кардіологів України та Української асоціації фахівців із серцевої недостатності / Л.С. Воронков, К.М. Амосова, А.Є. Багрій, Г.В. Дзяк та ін. // Укр. кард. журн. — 2014. — № 1 (дод.). — С. 5-44.
  18. Сучасна діагностика основних хвороб серцево-судинної системи: навчальний посібник для самостійної підготовки до практичних занять студентів V курсів мед. Факультетів ВНЗ IV рівня акредитації з дисципліни «Внутрішня медицина»/ автор. кол. П.Г. Кравчун, О.М. Шелест, М.І. Кожин, О.Ю. Борзова та ін.; за ред. П.Г. Кравчуна. – Харків: ХНМУ, 2016. – 194 с.
  19. Хвороби системи кровообігу як медико-соціальна і суспільно-політична проблема. Аналітично-методичний посібник, рекомендований для кардіологів, ревматологів, терапевтів, організаторів охорони здоров'я та лікарів загальної практики / за ред. Коваленка В. М. – К.: ДУ Національний науковий центр «Інститут кардіології ім. акад. М. Д. Стражеска», 2014. – 280 с.

Допоміжна:

1. Ендокринологія: підручник для студ. вищих мед. Навч. закладів / [П.М. Боднар, Ю.І. Комісаренко, Г.П. Михальчишин, та ін.]; за ред. Ю.І. Комісаренко, Г.П. Михальчиши.- 5-е вид., оновл. та доп. – Вінниця: Нова Книга, 2020. - 536 с.: іл.
2. Довідник з клінічної ендокринології / За ред. М. Д. Тронька, О. В. Большової.- Київ: Медкнига, 2020.-368 с.
3. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога: підручник / І.С. Зозуля, А.О. Волосовець, О.Г. Шекера та ін. -5-е вид., пероб. і доп.-К.: Медицина, 2023.- 560 с.

4. Рудик Ю.С., Пивовар С.М. Синдром низького трийодтироніну та серцева недостатність: клінічні, фармакогенетичні й терапевтичні аспекти: монографія.- Харків, 2023.- 264 с.
5. Актуальні питання внутрішньої медицини (в схемах і таблицях) : навчальний посібник / Біловол О. М., Березін О.Є., Власенко М., Кірієнко О. М., Тверетінов О.Б., Фадєєнко Г. Д. та ін.- Харків: ХНМУ, Львів: Видавництво «Новий світ2000»,2022.- 340 с.
6. COVID-19 та постковідний синдром в фокусі ускладнень: керівництво для лікарів / за ред. член кореспондента НАМН України, професора Фадєєнко Г.Д.- Харків, 2021.- 390 с
7. Інтенсивна терапія в ендокринології (невідкладні стани) / за ред. М.В. Власенко.- Київ: Медкнига, 2021.-144 с.
8. Практикум із внутрішньої медицини: Терапія: навчальний посібник / О.С. Стасишин, Р.В. Задорожний, В.О. Сінюгіна та ін.; за редакцією О.С. Стасишин.- К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2021.- 136 с.
9. Методичні рекомендації з проведення профілактики хронічних неінфекційних захворювань, корекції чинників їх розвитку та формування здорового способу життя/Грузєва Т.С., Барна О.М. та інш.-К. -2016, 59с.
10. Навчальний посібник «Клінічна пульмонологія / під ред. Скрипник І.М., Соколюк Н.Л., Гопко О.Ф. – Полтава: ТОВ «Техсервіс».- 2016.- 263с.
11. Профілактика неінфекційних захворювань /під ред. О.М.Біловола, Г.Д.Фадєєнко. К.: ТОВ "Бібліотека "Здоров'я України",2016. 456 с.
12. Фадєєнко Г.Д., Колеснікова О.В. Основні стратегії профілактики неінфекційних захворювань в Україні// Раціональна фармакотерапія. - 2017. - 2 (43) – С. 5-8.
13. Яковлева О. О. Клінічна фармакологія лікарських засобів для лікування захворювань органів травлення: навчально-методичний посібник / О. О. Яковлева, К. В. Півторак, І. В. Феджага. – Вінниця: Нова Книга, 2014. – 285 с.

17. Інформаційні ресурси

1. База патентів України - <https://uapatents.com/>
2. Всесвітня організація охорони здоров'я (World Health Organization) - <https://www.who.int>
3. Європейська база даних (World Health Organization Europe) - <https://www.euro.who.int/ru/home>
4. Кохрейнівська бібліотека (Cochrane Library) - <https://www.cochrane.org>
5. Кохрейнівський центр доказової медицини (The Centre for Evidence-Based Medicine) - <https://www.cebm.net>
6. Національна медична бібліотека США – MEDLINE (The National Library of Medicine) - <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed>
7. Освітній портал – все про освіту в Україні - <http://www.osvita.org.ua>
8. Реферативна база даних SCOPUS від Elsevier <https://www.scopus.com>
9. Сайт МОЗ - <http://www.moz.gov.ua>
10. Сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського - <http://nbuv.gov.ua>
11. Сайт Харківської державної наукової бібліотеки імені В.Г. Короленка - <http://korolenko.kharkov.com>
12. Українська база медико-статистичної інформації «Здоров'я для всіх» - <http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=203>
13. Центр контролю та профілактики захворювань - <https://www.cdc.gov>
14. Центр громадського здоров'я МОЗ України - <https://www.phc.org.ua> та <https://phc.org.ua/uptodate> (безоплатний доступ до платформи UpToDate для українських лікарів).

18. Перелік питань до заліку

1. Основні поняття та характеристики здорового способу життя.
2. Фактори ризику розвитку хронічних неінфекційних захворювань: куріння, вживання алкоголю, низька фізична активність, особливості харчової поведінки та режиму сну, реакція на стрес
3. Стандартизовані опитувальники, що використовуються для оцінки поведінкових факторів ризику неінфекційних захворювань (оцінка залежності від куріння, скринінг на зловживання алкоголем, оцінка особливостей харчової поведінки)
4. Поняття раціональне та лікувально-дієтичне харчування. Середземноморський стиль харчування, можливості застосування в Україні при неінфекційних захворюваннях. Особливості порушень харчування в умовах військового стану.
5. Сучасні методи вивчення особливостей нутритивного статусу пацієнтів. Опанування методики моніторингу складу тіла, динамометрії, інтерпретація отриманих результатів.
6. Визначення понять: фізична активність, фізичне навантаження, тренування, метаболічні одиниці, толерантність до фізичного навантаження. Методи оцінки фізичної активності. Інтернет-ресурси для оцінки фізичної активності. Використання актиметрів та електронних гаджетів для оцінки фізичної активності. Практичні навички.
7. Школи здоров'я. Щоденник пацієнта при аналізі здорового способу життя. Профілактичне консультування пацієнтів із неінфекційними захворюваннями.
8. Розрахункові індекси оцінки сумарних факторів ризику неінфекційних захворювань. Практичні навички їх використання.
9. Генетика, епігенетика – сучасні дані впливу на розвиток неінфекційних захворювань. Генетичні дослідження, що використовуються для діагностики неінфекційних захворювань.
10. Нутрігенетика та її застосування в практичній медицині. Маркери ранньої діагностики неінфекційних захворювань.
11. Сучасні дані про якісні та кількісні показники кишкової мікробіоти. Патогенетичний вплив кишкової мікробіоти на розвиток неінфекційних захворювань.
12. Роль кишкової мікробіоти, ендотоксемії та системного запалення у патогенезі неалкогольної жирової хвороби печінки (НАЖХП). Особливості перебігу НАЖХП при серцево-судинних захворюваннях (ССЗ), ожирінні та цукровому діабеті 2 типу (ЦД2).
13. НАЖХП – тактика діагностики та лікування на сучасному етапі. Сучасні методи неінвазивної оцінки ступеня стеатозу та фіброзу тканини печінки. Мікробіом-орієнтована стратегія профілактики прогресування неалкогольної жирової хвороби печінки під впливом стресу воєнного часу та його наслідків. Сучасні можливості корекції мікробіоцинозу. Наукові розробки щодо профілактики прогресування НАЖХП.
14. Генетичні та імунологічні предиктори розвитку запального процесу в тканині печінки та фіброзоутворення.
15. Особливості ураження печінки при Covid-19. Цитокінетичний шторм та його патогенетичні наслідки.
16. Вплив надлишкової ваги/ожиріння на розвиток та прогресування ССЗ та ЦД2. Сучасні поняття про види та ступені ожиріння. Патогенетична роль адипоцитокінів в розвитку ССЗ.
17. Серце та захворювання кишечника – спільні етіопатогенетичні аспекти. Профілактика ССЗ. Фокус на печінку та кишкову мікробіоту.

18. Сучасні погляди та результати наукових досліджень патогенетичних механізмів розвитку ССЗ в Україні та світі: біохімічні, імунологічні, молекулярно-генетичні, імуногістохімічні зміни.
19. Особливості перебігу гастроєзофагеальної хвороби (ГЕРХ) на тлі кардіальної патології. Методи диференційної діагностики кардіалгій. Опанування сучасних методик діагностики ГЕРХ (інтрастравохідна рН-метрія, ІПП-тест). Одночасний добовий моніторинг рН стравоходу та ЕКГ. Методи прогнозування розвитку ерозивних форм ГЕРХ у хворих з супутньою кардіологічною патологією. Сучасні підходи до лікування коморбідної патології.
20. Особливості перебігу ГЕРХ у пацієнтів з хронічними обструктивними захворюваннями (ХОЗЛ). Тактика курації пацієнтів. Опанування методики спірометрії. Інтерпретація результатів.
21. Патогенез бронхіальної астми (БА). Особливості перебігу на тлі кардіальної патології. Рекомендації GINA 2023.
22. Хронічні гастрити. Каскад Корреа. Патогенез злякисних новоутворювань шлунка. Опанування методик проведення дихального тесту, стул-тесту, швидкого уреазного тесту. Антигелікобактерна терапія: як її використовувати в Україні? Рекомендації Маастрихту 6. Можливості канцеропrevenції.
23. Патогенетичні особливості коморбідного перебігу ХОЗЛ в поєднанні з ішемічною хворобою серця (ІХС). Сучасні можливості оптимізації лікування пацієнтів.
24. Маркери імунного запалення при ІХС та ЦД2. Цитокіновий статус та ендотеліальна дисфункція при ІХС та ЦД2. Показники адипогенезу при ІХС та ЦД2. Маркери апоптозу при ІХС та ЦД2 типу. Сучасні методи немедикаментозного та медикаментозного лікування.
25. Чутливість та специфічність тестів, які використовуються для діагностики ІХС. Характеристика ЕКГ тесту з ДФН. Мета проведення, переваги тесту, основні діагностичні критерії тесту з ДФН щодо ІХС. Показання. Протипоказання. Опанування методик (ВЕМ, Тредміл-тесту).
26. Діагностика та лікування інфаркту міокарда (ІМ) за наявності блокад ніжок пучка Гіса. ЕКГ та УЗД – критерії ІМ.
27. Патогенез есенціальної артеріальної гіпертензії (АГ). Роль центральних регуляторних систем, гемодинамічних, нейрогуморальних, гормональних, метаболічних, мембранних порушень у виникненні та прогресуванні захворювання. Сучасні підходи і методи первинної профілактики есенціальної АГ. Вторинна профілактика есенціальної АГ. Роль медикаментозних і не медикаментозних методів
28. Хронічна серцева недостатність (ХСН): патогенез, класифікація ХСН. Ремоделювання серця при ХСН. Типи дисфункції міокарда. Основні клінічні прояви ХСН. Методи обстеження та лікування хворого із ХСН.
29. Оцінка факторів ризику в розвитку основних ССЗ згідно SCORE Cardiovascular risk chart, рекомендацій ASCVD ACC/AHA, HLM (TNM). Сучасні шкали оцінки ССР. Інтернет-ресурси для розрахунку сучасних шкал та індексів.
30. Організація протидії серцево-судинним захворюванням в Україні та світі, рекомендації ВОЗ, Європейського товариства кардіологів, асоціації кардіологів України. Чинна нормативна документація в Україні щодо ССЗ.
31. Некоронарогенні захворювання серця: міокардити, перикардити та інфекційний ендокардит. Особливості лікування Covid-19-асоційованого міокардиту.
32. Ідіопатична легенева гіпертензія: діагностичні критерії та лікувальна тактика. Постковідна легенева гіпертензія. Первинна і вторинна профілактика хронічного легеневого серця.

33. Персоніфікована медицина: визначення понять, практичне значення, приклади використання в клінічній роботі.
34. Підбір медичних препаратів за даними генетичних досліджень. Сучасні можливості застосування на практиці.
35. Методи діагностики надлишкової ваги/ожиріння. Інтернет-ресурси для розрахунку сучасних шкал та індексів Можливості немедикаментозної та медикаментозної корекції в сучасних умовах.

Перелік практичних завдань та робіт до підсумкового контролю.

1. Організація і проведення навчання пацієнтів із найбільш поширеними хронічними неінфекційними захворюваннями та факторами їх розвитку.
2. Проведення експрес-аналізів та тестів.
3. Опанування навичками аналізувати дані лабораторних досліджень (загальний аналіз крові, сечі, загальний білок та білкові фракції, коагулограма, ліпидограма, електроліти крові, лабораторні показники функціонального стану печінки і нирок).
4. Опанування навичками дослідження складу тіла (моніторингу складу тіла), каліперометрії, динамометрії.
5. Використання актиметрів та електронних гаджетів для оцінки фізичної активності.
6. Опанування навичками реєстрації і трактування ЕКГ, ДМЕКГ/ДМАТ, ЕКГ з ДФН.
7. Опанування навичками трактування даних УЗД внутрішніх органів.
8. Опанування навичками трактування даних рентгенологічного дослідження.
9. Опанування навичками рН-метрії.
10. Опанування навичками надання медичної допомоги при ускладненому та неускладненому гіпертонічному кризах, гіпотонії.
11. Опанування навичками надання медичної допомоги при порушеннях ритму.
12. Опанування навичками надання медичної допомоги при гострій серцевій недостатності, колапсі, шоках. Кардіогенний шок: клінічні прояви та інтенсивна терапія. Роль контрапульсації та штучної вентиляції легенів.
13. Опанування навичками надання медичної допомоги при зупинці кровообігу та дихання, проведення легенево-серцевої реанімації.
14. Опанування навичками надання медичної допомоги при розвитку печінкової недостатності.
15. Опанування навичками надання медичної допомоги при серцевій астмі та набряку легенів.
16. Опанування навичками надання медичної допомоги при ТЕЛА
17. Невідкладна допомога при астматичному статусі та інших бронхоспастичних станах.
18. Набряк Квінке – тактика надання невідкладної допомоги
19. Невідкладна допомога при асфіксії
20. Розшарування аорти: клінічні маски. Надання невідкладної допомоги.
21. Рефлекторні (нейрогенні) і ортостатичні синкопальні стани: тактика обстеження і надання невідкладної допомоги.
22. Кардіогенні синкопальні стани: тактика обстеження і надання невідкладної допомоги.
23. Опанування невідкладної допомоги при гіпоглікемічній, гіперглікемічній, гіперосмолярній комах та при кетоацидозі.
24. Невідкладна допомога при набряку мозку.
25. Невідкладна допомога при розвитку гострої ниркової недостатності.
26. Невідкладна допомога при розвитку спонтанного пневмотораксу.